

REMISSVAR / YTTRANDE

Datum
2018-02-27

Fi2016/04244/DF

Vår referens:
Ola Linder/ILI

Mottagare:
Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se och
fi.ofa.df@regeringskansliet.se

Yttrande över Ds 2017:60 Genomförande av webbtillgänglighetsdirektivet

Stiftarna av Independent Living i Sverige (STIL) och Independent Living Institute (ILI) lämnar här vårt remissvar på valda delar av utredningen. Independent Living är en medborgarrättsrörelse av personer med olika funktionsnedsättningar vars grundläggande principer är självbestämmande, självrespekt och empowerment (bemäktigande och bemyndigande). Vi arbetar för att samhället ska respektera kapaciteten hos personer med funktionsnedsättningar och kräver deltagande i samhället på lika villkor som andra. Remissvar utgår idéer om universell utformning, mainstreaming för tillgänglighet i form av ansvars- och finansieringsprincipen samt icke-diskriminering och lika rätt.

Tillgänglighet till offentligt finansierade verksamheter är en grundläggande princip och rättighet som ska genomsyra samhället. Ett praktiskt och effektivt skydd mot diskriminering är en grundläggande aspekt av de mänskliga rättigheterna, vilket innefattar ett skydd mot bristande tillgänglighet och nekad skäliganpassning. Enligt konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (konventionen) ska samhället byggas utifrån principen om universell utformning, befintliga hinder ska rivas och om det inte räcker ska skälig anpassning garanteras för personer med funktionsnedsättning i enskilda situationer. Eftersom EU och Sverige ratificerat konventionen och den nya funktionshinderpolitiken ska utgå ifrån konventionens krav ska den vara vägledande i lagstiftningsprocessen, vilket är särskilt viktigt i en process som rör tillgänglighet på webben i offentligt finansierad verksamhet.

Vi påminner om att varken direktivet eller lagförslaget innehåller krav på tillgänglighet för personer med kognitiv funktionsnedsättning och uppmanar regeringen att särskilt utreda den aspekten av webbtillgänglighet i offentligt finansierad verksamhet.

Sammanfattning

STIL och ILI, som representanter för den svenska Independent Livingrörelsen,

1. Tillstyrker att en teknikneutral lag stiftas för krav på webbtillgänglighet i offentligt finansierad verksamhet gällande både publika webbplatser och intra- och extranät endast tillgängliga för slutna grupper;
2. Anser att kraven på tillgänglighet i den nya lagen minst ska motsvara kraven på tillgänglighet enligt lagen (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU) 9 kap. 2 § och lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna (LUF) 9 kap. 2 §;
3. Tillstyrker att de närmare kraven på tillgänglighet meddelas i föreskrift;
4. Kräver att lagen inte ska hindra föreskrifter från att omfatta krav på allmän tillgänglighet på webben, och att prövningen om det är skäligt att kräva viss åtgärd ska utgå ifrån ansvars- och finansieringsprincipen;
5. Tillstyrker att kravet på tillgänglighetsutlåtande, samt;
6. Utgår ifrån att regeringen tar fram effektiva system för implementering av kraven enligt direktivet och efterföljande standarder för webbtillgänglighet från W3C.

Våra synpunkter på vissa av utredningens förslag och bedömningar

8.2 Lag om webbtillgänglighet som är teknikneutral

Vi tillstyrker en ny lag som är teknikneutral.

8.3, 8.4, 8.6.4 Vilka aktörer ska omfattas?

Vi anser att utgångspunkten är att enskilda har rätt till tillgång till allt offentligt finansierat digitalt innehåll. 11 § om innehåll som kontrolleras av tredje part behöver ändras så att lösningar som upphandlas inte bara omfattas av krav ”så långt det är möjligt”, eftersom skrivningen står i strid med krav på tillgänglighet i upphandlingar enligt LOU och LUF. Det är möjligt att ställa längre gående krav på tillgänglighet än direktivet kräver eftersom medlemsländerna har möjlighet att gå längre än direktivet. Därmed är det möjligt och lämpligt att privata aktörer som utför offentligt finansierad verksamhet omfattas av kraven på tillgänglighet. Det gäller även om en verksamhet läggs ut på en tredje part av någon.

8.5, 8.6, 8.7 Vad ska omfattas?

Vi anser att utgångspunkten är att enskilda har rätt till tillgång till allt digitalt offentligt innehåll. Vi tillstyrker att krav på tillgänglighet ska meddelas i föreskrifter om det säkerställs att kraven i direktivet utgör en miniminivå. Lösningen med föreskrifter är rimlig eftersom den kommande standarden ännu inte är klar. Det blir lättare för myndigheten som kommer att ansvara för föreskrifterna att anpassa föreskrifterna än för riksdagen. Att undanta områden från lagstiftningen är inte en långsiktig lösning, och bedömningen om något kan krävas kan göras utifrån föreskrifter som meddelas och uppdateras med teknikens utveckling.

8.6.6 och 8.6.7 Digital service som inte hänför sig till verksamhetens väsentliga administrativa funktioner

Vi understryker vikten av att intra- och extranät som utgångspunkt ska vara tillgängliga som andra webbplatser för att personer med olika funktionsnedsättningar ska kunna använda dem. Det är viktigt att skrivningen reflekterar den utgångspunkten.

8.8 Förutsättningar för att helt eller delvis undanta digital service från tillgänglighetskraven

Vi avstyrker kraftfullt formuleringen i paragraf 12 om att lagen bara ska gälla skälig anpassning. Det strider mot syftet bakom och utformningen av de materiella bestämmelserna i direktivet, konventionen, flertalet rekommendationer från FN, regeringens funktionshinderspolitiska mål och diskrimineringslagen (2008:567).

Enligt direktivet kan det tillåtas att en aktör underlåta att uppfylla krav på tillgänglighet i den harmoniserade standarden med hänvisning till oproportionerlig börda. Vid bedömningen av om en åtgärd anses utgöra en oproportionerlig börda gäller detta endast om den organisatoriska eller ekonomiska bördan är så stor att den kan äventyra organisationens förutsättningar att fullgöra sitt uppdrag i förhållande till nyttan för medborgare, och särskilt personer med funktionsnedsättning, se vidare direktivets skäl 38 respektive 39. Brister i prioritering, tid, kunskap och upphandlingskrav är inte legitima skäl. Begreppet oproportionerlig börda motsvarar inte skälig anpassning som föreslås lagtexten.

Skälig anpassning rör en individ i en specifik kontext och diskriminering. Direktivet handlar om tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning i gemensamma webbtjänster som samlas i en harmoniserad standard. Det finns tillgängliga system för att hantera webbplatser och mobilappar. Därmed ska även små organisationer ställa krav vid inköp av tjänster. Det ska framgå av lagen så att de aktörer som omfattas av lagen får tydlighet så att de kan göra rätt från början.

8.9 Tillgänglighetsutlåtande och tillgänglighetsbegäran

Vi tillstyrker kravet på tillgänglighetsutlåtande. Detaljer om kraven på utformningen av utlåtandet kommer att lämnas av EU och kan meddelas i föreskrift.

8.10 Övervakning, tillsyn, utbildning och rapportering

Vi anser att lagtexten ska förtydligas kring kraven enligt direktivet som kan påverka förutsättningarna att leva upp till lagen. Det är viktigt att vitesförelägganden faktiskt användas om lagen inte följs. System för implementering, engelskans kallas för ”enforcement”, måste skapas av tillsynsmyndigheterna. Det ska finnas tydligt utpekade myndigheter som har åtaganden och resurser för att uppfylla kraven i direktivet.

Med vänliga hälsningar

Maria Dahl
Ordförande STIL

Jamie Bolling
Director ILI